

MÁV Telep Baráti Köre

Egyszer volt, hol nem volt... volt már egyszer egy Baráti Kör, de halálesetek és a nem éppen nyugodt életkörülmények miatt felbomlott. 2007. november végén azonban egy hideg, már-már téli estén, megtekintettük a református templomban a MÁV-telep 100 éves történetét bemutató kiállítást, majd összejöttünk néhányan, és elhatároztuk, megmentjük a telepet. A MÁV-telepet Budapest XV. kerületében, mert értékeit el tudjuk helyezni mind Magyarország, mind Európa 20. századi írott, és kőbe vésett történetében. A telepet ugyanis a beépítés veszélye fenyegeti – szerencsétlenségére az M3-as bekötő szakasza mellett fekszik, szenved a privatizáció utóhatásaitól. Felújításra, megújulásra vár. Csodálatosan megkonstruált struktúrájával, sok-sok zöld területével a XV. kerület tüdeje, s ez a tüdő ma erőteljesen hörög a reá mért környezeti és egyéb csapásoktól...

Alakuló közgyűlésünket 2008. január 28-án tartottuk, s ezt követően megkezdtük archív anyagok felkutatását a MÁV-telepi tulajdonosok és lakosok, a telepen lakó aktív MÁV-dolgozók segítségével. A tevékenységbe körülbelül 50 ember kapcsolódott be.

Alapító okiratunkban a következő célokat, célkitűzéseket határoztuk meg:

- a régi MÁV-telep védettségének megőrzése,
- a telep zöld területeinek megóvása a település-szerkezet megváltoztatása nélkül, azaz a 100 éve fennálló kertes beépítés meghagyása,
- a fővárosi és a kerületi önkormányzat munkáját úgy segíteni, hogy a MÁV-telep lakosainak és tulajdonosainak érdekeit is képviseljük, s ehhez igénybe venni a fővárosi és a helyi városházi sajtót is,
- olyan módszerek kidolgozása, amelyek a tulajdonosok érdekeit védve a telep fennmaradását és népszerűsítését eredményezik,
- olyan tatarozási és felújítási rendszer kidolgozása, amely megőrzi az épületek védett jellegét, miközben elvégzi a mai kornak megfelelő átalakításokat, de nem érinti a városrész építészeti kialakított egységes megjelenését,

- rehabilitációs pályázatokon való részvétel,
- a terület komplex képviselőinek segítése, szervezése,
- a telep lakóinak folyamatos tájékoztatása fórumok szervezésével.

Hogyan is képzeltük el megalakulásunkkor és hogyan képzeljük el ma is a MÁV Telep újjászületését?

Kell egy jó Szabályozási Terv mely a lakosság és tulajdonosi közösség bevonásával és véleményének figyelembevételével készül, alapja a védettség, és egy teljes körű felújítási programot jól fel lehet rá építeni. Első lépésként persze rendezni kell a még mindég hibás telekkönyvi bejegyzéseket.

A beépíthető területek pályáztatása olyan befektetővel, aki figyelembe veszi és ismeri a teljes terület struktúráját, és az új épület beleilleszkedik a régi környezetébe.

Nekünk már vannak ötleteink is: Esetleg egy új óvoda az elbontott helyén játszó- pihenőparkkal, baba-mama tornateremmel, sportolási lehetőséggel a gyerekeknek. Megvannak a régi 100 éves iskola és óvoda tervei, talán valami hasonló, csinos kis épületben létrehozni egy gyermekparadicsomot. Öröndetes tény, hogy egyre több a gyermek a telepen! Az értékesítésre váró gazzal benőtt egykori MÁV kertészet helyén a helyieknek ismét munkát is adó kertészet, vagy sportpályák, vagy közösségi ház. A megfelelő zajvédő falak kialakítása az M3-as bekötő szakasza mentén. Bizony ez nem csak a régi MÁV Telep problémája. Mecénások felkutatása és megtalálása, akik fontosnak tartják Nemzeti Örökségünk átmenekítését az utókornak. Az Európai Unió pályázatoknál figyelembe venni a fejleszthetőséget, lehetőségeket, tehát továbbképző központ és műhely európai építészeknek, művészettörténészeknek, urbanisztikusoknak. Bevonni a felújított területet a forgalom megnövekedése nélkül a turizmus üzletágba. Testvérvárosok megkeresésével fellendíteni a kultúréletet.

A pályázatok kivitelezésénél a társasházakat nem külön-külön pályáztatni, hanem egyszerre, együtt, mert a nagyüzemi beszerzés, ha referenciaként és reklámhordozóként használják, jelentős költségcsökkentő tényező. A tulajdonosi önrész előteremtése nagyon fontos feladat, de ügyes lobbizással és a gazdasági háttér megteremtésével megoldható. Legutolsónak maradt, de

nem utolsó sorban együtt az emberekkel, akik 100 éve itt élnek, és szeretik a telepet!

A tulajdonosi közösségek, közös képviselők bevonásával olyan közösen alkalmazott Szervezeti Működési Szabályzat kidolgozása, amely az egységes képi megjelenítést elősegíti: mint például élő sövény a közösen használt területeken a beépített gazdasági udvarok előtt, egy-egy társasház közös udvarán elhelyezett díszfa. Olyan költségtakarékos megoldások, melyekkel a tulajdonosok élők munkára fordításával is csinosíthatják a Telepet.

2008. július 28-án vettük át a területre készülő KSZT Tervezetét véleményezésre.

Beépítések, „szabályozások”, bontások, óvodabezárás, mélygarázsok, parkosítások, körforgalom, telekcsonkítás – volt abban minden.

Válaszunk: a MÁV Telepi Petíció szövegének megszületése, lakossághoz történő eljuttatása, 2008. aug. 5-én rendkívüli közgyűlés összehívása, a közgyűlés határozatainak megfelelően a munkák megosztása, a lakosság bevonása, szakértők megkeresése, lakossági fórum megszervezése, melyhez a Wekerle-telepi Társaskör segítségét kértük és kaptuk meg, de felvettük a kapcsolatot további civil szervezetekkel, és bejelentkeztünk a Budapesti Városvédő Egyesülethez is.

A lakossági fórum 2008. augusztus 28-án volt, bemutatkozásként levetítettük az addigra elkészült Tanulmány a MÁV-telep történetéből ismeretterjesztő munka videofilm változatát, és kiállítást rendeztünk az összegyűjtött archív anyagokból.

A fórumon, kellemes meglepetésünkre, a MÁV-telepi lakosok többsége részt vett.

Ide kívánczik néhány kiragadott szó a tanulmányból:

„Az első gőzvontatású vasutat a Magyar Középponti Vasúti Társaság építette Pest–Pozsony között, melynek első, Rákospalotát is érintő szakaszát Pest–Vác között adták át 1846. július 15-én.”

”Az első javítótelep a Nyugati Indóház mellett 1847-től üzemelt.

A vasút hihetetlen fejlődésen ment át 30–40 év alatt, mely indokoltá tette egy a városon kívüli Járműjavító létrehozását. A vasúttársaságok államosítása után a MÁV Igazgatósága – az új tulajdonos – az első

vasútvonal mentén vásárolt meg egy 65 hektáros területet, ahol megépítette a Pesti (Istvántelki) Főműhelyt, amely 1905-ben 1150 munkást foglalkoztatott, és saját vasúti megállóval rendelkezett.”

”A MÁV az 1900-as évek elején vásárolt még egy 35 hektáros területet Palota-Újfalu keleti határán, ahol az országos filoxérajárvány idején (1880–1890) felhagytak a szőlőtermesztéssel. A MÁV Tervezőasztalain megszületnek az első épületek...”.

„Az Istvántelki Főműhely szomszédságában elkezdődik tehát a nagyarányú munka, első ütemben a földszintes lakóházak megépítésével, melyek még a monarchia jól ismert, szokásos „vasutasház” mintájára bújnak meg a kertekben, 4-es blokkokban elrendezve, miközben a tervezőasztalon megszületik az első emeletes ház típusterve, amely már szecessziós.

Tervezés tekintetében meghatározó az 1908. esztendő, hiszen az iskola, a 12 lakásos házak A és B I. és II. típusú tervei, valamint a tisztviselő ház C D I. tervszámmal (eredendően gázfűtéssel készültek a tervek!), a kertekhez használt kerítések, betonoszlopok tervei, bejárati kertkapuk fából, tyúkol és disznóól épülettervei a ránk maradt archív anyag tanúsága szerint mind ebben az esztendőben készültek. Az óvoda tervezési ideje 1909, néhány földszintes ház utólagos tervrajzai is vagy 1909. vagy 1910-ből valóak. (Levéltári dossziészám: 6046 és 6037)

Mind a tervek, mind a kivitelezések nagy háttérismeretről tesznek tanúbizonyságot, különösen az alkalmazott díszítő elemek és építőanyagok, építési technikák tekintetében. Itt nincs kerámia, nincs festés, nincs „drága” díszítő elem, nyers, festetlen a vakolat, az épületekből áradó játékosság, masszívság és könnyed ívelések adják az élményt... ”.

E rövid ízelítő után térjünk vissza fiatal egyesületünk további legfontosabb történéseihez.

2008. szeptember 1–4-ig az egyesület érkezett beadványait a Kulturális Örökségvédelmi Hivatalba, a Jövő Nemzedékek Parlamenti Biztosához, a XV. kerületi Jegyzői Hivatalba.

2008 decemberében a képviselő testület tagjainak meglátogatása kezdetét vette.

Környezetvédelmi bejárás, két dokumentum elkészítésével: „Kedves MÁV Telepi Lakos” szórólap, melyet eljuttattunk a lakossághoz, és a Környezeti felmérés, melyet későbbiekben az egyeztető tárgyalás többi írásos anyagához csatoltunk.

Pesti László „Kertészkedés gyakorlati szemmel” című írásának könyv formájában való megjelentetéséhez az anyagokat elkészítettük.

2009 márciusában a Budapesti Városvédő Egyesülettel és a XV. kerületi Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Osztályával egyeztetve elkészülnek az első kertrendezési elképzelések, a tulajdonosok bevonásával.

A márciusi 15. hétfőn a MÁV Telep lakosságának tevékeny részvételével látható módon megszépül a MÁV Telep.

2009. április 15. vettük át dr. Fülöp Sándor, a Jövő Nemzedékek Országgyűlési Biztosának állásfoglalását. Elektronikus úton továbbítottuk az alapító és pártoló tagjainknak, majd több megbeszélést is tartottunk. Április 20-án levéllel fordultunk a kerületi polgármesterhez, az alpolgármesterhez és a jegyzőhöz, hogy döntéseiknél az állásfoglalást vegyék figyelembe.

Sírtunk és neveltünk, mert a csoda bekövetkezett!

Megszületett a Budapest, XV. kerület Képviselő Testületének 292/2009. (IV. 29.) számú önkormányzati határozata: „A Képviselő-testület felkéri a polgármestert, készítessen tanulmánytervet, amely figyelembe veszi az ombudsmani véleményt és a lakossági igényeket, a MÁV Telep tényleges beépítési adottságait, és ez alapján határozza meg a lehetséges övezetet.”

Egyesületünk 2008. szeptembere óta a Budapesti Városvédő Egyesület XV. kerületi munkacsoportjaként tevékenykedik, a havi programok a XV. kerületi munkacsoport címszó alatt találhatóak a Budapesti Városvédő Egyesület honlapján. Részt veszünk továbbá a több mint 25 év történetével büszkélkedő patinás egyesület Környezetvédelmi Munkacsoportjának munkájában is.

A Környezetvédelmi Munkacsoport szakembereinek, kertészeinek segítségével tudatos környezetalkítási programot kezdeményeztünk, s a kerületi városüzemeltetési osztállyal is együttműködünk, hogy segítsük a telep szépítését, lakóinak kertészkedését.

Célunk a telep zöld felületeinek fiatalítása, egységes, harmonikus megjelentetése.

A MÁV Telep népszerűsítését egyrészt a már említett tanulmány nyomtatott és elektronikus formában, másrészt az Építész Továbbképző Kht. kreditpontos programjai segítik. A Budapesti Városvédő Egyesülettel közös szervezésben környezetvédelmi sétákat, és előadásokat szervezünk a MÁV Telepen és egyesületünk megalakulása óta szoros kapcsolatot tart fenn a Wekerle-telepi Társaskörrel.

A helyi újság, a MÁV Telepi Hírmondó negyedévenként jelenik meg, a programjaink lebonyolításához szükséges felhívások szükség szerint.

Alig egy esztendővel megalakulásunk után elnyertünk egy XV. kerületi önkormányzati pályázatot, így valóra válthattunk két régen dédelgetett álmunkat: megjelenhetett a Kertgazdálkodási Tanácsadó című ismeretterjesztő füzet, és vendégül láthattunk 146 kisiskolást a Mobilitási Héten, ahol séták keretében mutattuk be a MÁV telepi kertek gondos gazdáinak gyógynövényeit, gyümölcsfáit és haszonnövényeit.

A MÁV Telep Baráti Köre Közhasznú Egyesület logója